

הלכות ציצית יאיב

נה

ויש שאינן נוהגין בן¹⁹⁷ מפני שאינם רוצים להוסיף על ה' קשרים מטעם שנתבאר למעלה¹⁹⁸ ובפרט אם החוטין שורין יפה דלא שכיח כלל שיתפרקו:

לד' כשתולה הציצית בבגד¹⁹⁹ צריך להקדק שיתלה בענין שיהיה הגדיל התלוי נוגע ומכה בכנף הבגד²⁰⁰ ולא יהיה תלוי כלפי קרקע שנאמר²⁰¹ על כנפי בגדיהם²⁰² ולכן ב' ציצית התחתונות יהיו תלויים לאורך הבגד²⁰³ וכשיעטף בו ויהיה אורך המלית סביב רוחב גופו יהיו הציצית נוגעים ומכים על הקרן²⁰⁴ אבל אם היתה תלית הגדיל על רוחב הבגד אם כן כשיעטף את קומתו מראשו עד רגליו ברוחב הבגד יהיה הגדיל תלוי כלפי הקרקע ולא יהיה תולה ונוגע ומכה על הכנף.

ובב' ציצית העליונים פעמים צריך שיהיה הגדיל תלוי לאורך הבגד ולפעמים לרחבו²⁰⁵ והכל לפי עמיתו רק יזהר שלא יהיה הגדיל תלוי כלפי הקרקע אלא נוגע ומכה על הקרן: לד' י"א שאין לעשות הציצית בבגד כמו שאנו עושים אלא יעשה ב' נקבים בבגד ויטיל הציצית בנקב האחד ויציאם דרך נקב הב'²⁰⁶ ואין הלכה כ"א אלו²⁰⁷ והבא להחמיר על עצמו ולעשות דרכיהם לא יעשה כן אלא במלית קמן כדי שלא יהיה נראה ככלל²⁰⁸ ומתחיל ביהורא²⁰⁹:

יב דברים הפוסלים בציצית וכו' ז' סעיפים:

א אע"פ שכבר ביארנו²¹⁰ שבשעת המלית הציצית בבגד יהיה אורך כל חוט מהח' חוטין י"ב ורגלין מ"מ אם לאחר שהמלית הציצית נפסקו כל הח' חוטין²¹¹ ולא נשתיר מכל חוט וחוט מד' חוטין הארוכין אלא כדי לעשות בו עניבה על כל חוט וחוט משאר חוטין הפסוקין מד' חוטין הארוכים על כל אחד ואחד בפני עצמו²¹² דהיינו אם נפסקו כל הח' חוטין צריך להיות בחוט הנפסק מד' חוטין הארוכים ז' פעמים כדי עניבה על חוט אחד²¹³ ואפילו אם לא נפסקו אלא ז' חוטין²¹⁴ צריך להיות בחוט הנפסק מד' חוטין הארוכים ז' פעמים כדי עניבה על חוט [אחד] ואם יש בו כשיעור הזה כשר.

ויש אומרים שאפילו לא נשתיר כלל חוטים הפסוקים מד' חוטין הארוכים אלא כדי שיוכל לעשות מכל חוטין הפסוקים מד' חוטין הארוכים עניבה א' מכולם יחד כשר.

ויש להחמיר כסבא הראשונה²¹⁵:

קצד ובכת"י "במלית קמן שמתחת לטיוו כדי כ"ו". וראה לעיל ס"ח ח ס"ח וש"נ.
קצה כ"ח. הובא במ"א שם. וראה שער הבגנות ענין הציצית דרוש ג פרי עין חיים שער הציצית פרק א. וז"ל בספר ד"ח ובמלית קמן, ויש ש' ויש ש' מדרקקין לעשות הנקבים באלכסון קצת".

סימן יב

א לעיל ס"ח יא סעיף ה.
ב מנחות לה, כ שורש סעיף א.
ג ח"א ס"ק ב בפי' המדרכי הלכות ציצית (רמז התקלפ). עיין במחצית השקל.
ד ראה תקיף הלכות ח"ח ע' 30 ואילן.
ה עי' קובץ גיורית (ג') ח"א ע' מב.
ו שורש שם.
ז ח"א שם. וראה די שאל.

קפג לבוש סוף סעיף ד. ח"א ס"ק כג. וראה לקמן ס' רפב ס"א.

קפד סעיף כו.

קפה שורש סעיף מג. וז"ל בספר ד"ח רק שבמלית (בהגדה) וד"ח ברם. ועי' תהלה לדוד סקי"א.

קפו רש"י מנחות מב, א ד"ח שיתרא נוספת על הקרן.
קפז במדבר מג, לה.

קפח מנחות מב, א.

קפט ממשניות הבי"י בשם הגהות מייט"פ פ"א טה"ל.
קצא ב"י שם מה"מ שם בשם חז"ר. ומבואר בספרו ד"ח ברם ואילן.

קצב בעל העיטור הלכות ציצית שער הראשון ח"ג. והוא בב"י. ח"א ס"ק יג.

קצג כ"י שם. ח"א שם.

הלכות ציצית יב

ב במה דברים אמורים שצריך להיות בחוטין הפסוקין כדי עניבה כשנפסקו ה' חוטין מהשמונה או יותר אבל אם לא נפסקו¹⁰ אלא ד' חוטין מהשמונה¹¹ אע"פ שלא נשתתף מהם כלום אם כל הר' חוטין שנפסקו הם מצד אחד של הקשר ורקדק בעת הטלת הציצית בבגד לתת סימן ב' ראשי החוטין¹² בענין שלעולם ר' [ראשים] הללו הם מונחים מצד אחד של הקשר והר' ראשים האחרים הם מונחים מצד השני של הקשר כשר משום שהרי נשתתף מכל חוט וחוט שנפסק הראש השני שיש בו אפילו יותר מכדי עניבה.

ולא עוד אלא אפילו אם נפסקו כל הח' חוטין וד' מהם נפסקו לגמרי וד' חוטין אחרים שמצד הב' של הקשר לא נשתתף בהם אלא כדי עניבה כשר¹³ כיון שנשתתף מכל חוט מד' חוטין הארוכים כדי עניבה אין צריך יותר.

במה דברים אמורים כשהיו כל החוטין הפסוקין מצד אחד של הקשר אבל אם היו מב' הצדדים אפילו לא נפסקו אלא ב' חוטין מהשמונה¹⁴ אחד מצד זה ואחד מצד זה ולא נשתתף בהם כדי עניבה או אפילו אם היו הב' חוטין הפסוקין מצד אחד של הקשר¹⁵ אלא שלא רקדק בעת עשיית הציצית שהיו הר' ראשים מונחים ביחד לעולם מצד אחד של הקשר א"כ יש לחוש שמא אלו ב' חוטין הפסוקים הם חוט א' מד' חוטין הארוכים א"כ הרי נפסק חוט אחד מד' חוטין הארוכים לגמרי ולא נשתתף ממנו כדי עניבה לכן הציצית פסולה מפני שהסר א' מהר' חוטין הצריכים להיות בציצית מן התורה¹⁶.

ואם אין בכל אחד מב' החוטין מהשמונה הנפסקין לברם כדי עניבה אבל אם נצרך מב' השוורים שנשתתפו בהם יהיה כדי עניבה אפ"ה יש לפסול¹⁷ אע"פ שמהוט הארוך שנפסק הרי נשתתף כדי עניבה מכל מקום כיון דבכל א' מראשי חוט זה שנפסק הוצא חוץ לקשר אין בהם כדי עניבה בכל אחד לברו א"כ הרי הם כאילו לא היו כלל¹⁸ דכל פחות מכדי עניבה הרי הוא כמו שאינו וא"כ הרי הוא כאלו לא נשתתף כלום מן החוט הארוך:

ג ויש אמורים¹⁹ שלעולם אין מכשירין אפילו אם נשתתף כדי עניבה אלא אם כן נשתתפו ר' חוטין ארוכין שלמים והיינו ד' ראשים שכל אחד יש בו ו"ב גודלין מפני שחזו שיעור ומנין חוטי לבן בזמן שהיה תכלת²⁰ ולכן אף עכשיו שאנו צריכים להשלים ב' חוטי לבן במקום ב' חוטי תכלת מ"מ להשלמה זו די בחוטין הפסוקים שיש בהם כדי עניבה כיון דבשעת הטלת ציצית לבגד היו כל החוטין שלמים אבל ב' חוטין שהם עיקר המצוה והיו צריכין להיות אף בזמן שהיה התכלת אלו החוטין צריכים להיות לעולם בשלמות ואז מכשירים בשאר החוטין אם נפסקו ונשתתפו כדי עניבה בכל אחד מב' החוטין הארוכים הנפסקים.

לפיכך אם נפסקו ג' ראשים מהשמונה ראשים אפילו נשתתף בכל אחד מהם כדי עניבה פסול לפי שיש לחוש שמא אין ב' ראשים שנפסקו יוצאים מחוט א' ארוך אלא כל אחד

יג ש"ע שם.

יד ע"י לעיל סי' יא סעיף א. וראה ה"א שאל.

טו לבוש סעיף א. וד"א ס"ק ג. וע"י פ"י מגדים אשל

אברהם שם. וראה הקרי הלכות ח"ה ע"י 32.

טז ב"י לבוש שם.

יז שו"ע ולבוש שם.

יח כדלעיל סי' יא סעיף א.

ח שו"ע ולבוש סעיף א.

ט לחם רב אות ד בשם ב"י ומצאיתו כתוב (וראה לבוש

שם). עולת תמיד ס"ק ב. עשרת יוקנים ס"ק ב (בשם

ב"י). פרי צדיק סעיף א (ד"ה ולפי מה). מחצית השקל ס"ק

ד.

י ע"י בר"י השלחן ס"ו ו ס"ק מה דהיינו ע"י עניבה.

יא מ"א ס"ק ד. פרי צדיק שם (ד"ה ולר"ת).

יב מ"א ס"ק ה. פרי צדיק שם.

הלכות ציצית יב

נו

ואחד מהם בפני עצמו הוא יוצא מחוט אחד ארוך וא"כ הרי לא נשתוויו ב' חומין ארוכין שלמים.

אבל אם לא נפסקו אלא ב' ראשים אם נשתייר באחד מהם כדי שיוכל לעשות עניבה קטנה אפילו אינו יכול להכניס תוך העניבה חומין אחרים אלא אותו החוט לבדו שבו עושה העניבה כשר שהרי אפילו אם אלו הב' חומין שנפסקו הם יוצאין מחוט אחד ארוך אעפ"כ לא נפסק חוט הארוך לגמרי¹¹ שהרי נשתייר בו כדי עניבה.

אבל אם לא נשתייר בשום א' מהב' ראשים שנפסקו כדי עניבה קטנה אם אלו ב' ראשים אינם יוצאים מצד אחד של הקשר אלא אחד מהם מצד זה ואחד מהם מצד זה או אפילו אם שניהם יוצאים מצד זה אלא שלא דקדק בעת עשיית הציצית שיהיה ד' ראשים מונחים תמיד ביחד מצד אחד של הקשר פסול לפי שיש לחוש שמא אלו ב' הראשים אינן יוצאין משני חומין ארוכים אלא שניהם יוצאים מחוט אחד ארוך וא"כ הרי נפסק חוט אחד מן הד' ארוכים ולא נשתייר ממנו אפילו כדי עניבה ואין כאן אלא ג' חומין ארוכים ואין ציצית פחות מד' חומין כמ"ש בס"י י"א¹².

אבל אם אלו ב' הראשים יוצאים מצד אחד של הקשר ובעת עשיית הציצית דקדק לתת סימן בד' ראשים בענין שלעולם ד' ראשים הללו הם מונחים תמיד ביחד בצד אחד של הקשר אפילו נפסקו ב' הראשים לגמרי ולא נשתייר בשום אחד מהם כדי עניבה כשר משום דברואי אלו הב' ראשים הם יוצאים מב' חומים ארוכים וא"כ הרי נשתייר בכל אחד מב' חומין ארוכים יותר מכדי עניבה דהיינו הראש השני השלם:

ד' מנהג העולם להחמיר כסברא האחרונה¹³ אבל בשעת הדחק כגון במקום שאין ציצית מצויים לתקן יש לסמוך על סברא הראשונה כי כן עיקר¹⁴:

ה' כל מקום שצריך כדי עניבה¹⁵ ומחמת שהחומין עבים אין יכול לענבן ואילו היו בינונים היה בהם כדי עניבה¹⁶ כשר כיון דאלו לא היו עבים כל כך היו כשרים¹⁷ מחמת שאו היה בהם כדי עניבה כ"ש שאין לפסלם עכשיו כשהם ג"כ עבים וניכרים יותר:

ו' כל מקום שצריך להשתייר כדי עניבה¹⁸ יש אומרים¹⁹ שצריך להשתייר כל הגדיל שלם ומן הענף ישתייר כדי עניבה.

יש אומרים²⁰ שאפילו אם נפסקו במקום שהם כרוכים בגדיל ולא נשתייר בהם ממקום שנפסקו עד מקום שיוצאים מן הכנף דהיינו התחלת הגדיל אלא כדי עניבה כשר.

ולסברא הראשונה שבראש סעיף ב' אפילו נפסקו כל החומין הכרוכין בגדיל ולא נשתייר מהם אלא כדי עניבה כשר ומ"מ כאותו מקצת גדיל שנשתייר יתיר ממנו קצת כריכות?

יט ב"י.

כ ראה ד' שאל.

כא מעוף א.

כב דו"א סעיף א. ובסדרו הביא רק דיעה האחרונה.

כג שו"ע שם.

כד נהדא מנחות לה, ב. ש"ע סעיף ב.

כה רמ"א שם.

כו נגרא שם (והוא רש"י שם ר"ה כל שכן).

כז מור שו"ע ולכחש פ"ג.

כח תוס' מנחות לה, ב (ר"ה כדי לענבם) מתוך שיפת רש"י.

כט תוס' שם. רא"ש הל' ציצית ס"ו. ג. מור בשם ר"י. ובסדרו ר"ה אם נפסק כתב "אם נפסק אפילו חוט אחד מעיקרו דהיינו על הכנף או אפילו תוך הגדיל פמלה", והיינו אפילו במקום שא"צ כדי עניבה.

ל' באר הי"ט ס"ק ו' בשם הלכות קמנות ח"ב ס"ה ק"ה. ועי' תהלה לודד סק"ה. הקרי הלכות ח"ה כא, א. יג"ר"ת (ג"ה ח"א ע' מב).

הלכות ציצית יב"ג

כדי שיהיה בו ג"כ ענף מעט כגון אם נשתייר מן הגדיל ג' חוליות ויתר ממנו ב' חוליות ויניה חוליא אחת כדי שיהיה שליש גדיל ושני שלישי ענף.

ומנהג העולם להחמיר להצריך כדי עניבה מן הענף היוצא מן הגדיל¹² כסברא הראשונה שבספקיה זה אבל אם אי אפשר בענין אחר כגון במקום שאין ציצית מצויים¹³ יש לסמוך על סברא האחרונה¹⁴ ומ"מ לא יכרך על ציצית אלו¹⁵ דספק ברכה להקל וגם לא יצא בהם בשבת לרשות הרבים¹⁶:

ז כל הוט מח' חומין שנתפרק משורתו¹⁷ לאחר שכבר הטיל את הציצית בכגד¹⁸ בין שנתפרק כל אורך החוט ונעשה ב' חומין בין שלא נחפרק אלא מקצת החוט ומקצתו עומד עדיין בשורתו כיון שהציצית פסולים אם אינם שוורים¹⁹ לכן אנו רואים אותו החוט או מקצתו שנתפרק משורתו כאלו היה אותו חוט או מקצתו נפסק לגמרי מן הציצית²⁰ ודינו כדין נפסקו מקצת החומין שנתבאר לעיל.

אלא שבכאן יש להקל יותר²¹ ויש לנהוג כסברא הראשונה דלעיל סעיף ב' שאפילו אם לא נשתייר שוור מכל אחד ואחד מד' חומין הארוכים אלא כדי עניבה כשר מפני שיש מי שאומר²² שהוסיף הציצית א"צ שזורה כלל לכן יש להקל כאן יותר משאלו היו פסוקים ממש:

יג דיני ציצית בשבת. ובו ט' סעיפים:

א ארבעת הציצית מצוה אחת הן²³ ולפיכך הן מעכבות זו את זו שכל זמן שאין במלית כל הדי' ציצית אינה מצויינת כהלכתה והיוצא בה בשבת לרשות הרבים הייב המאת לפי שהציצית התלוים בה אין בהם מצוה והרי הם כמשאוי ואע"פ שהן מחוברין למלית אינן במלית לגבי המלית מפני שהם חשובים בעיניו ורעתו עליהם עד שישלום כל הדי' ציצית²⁴.

ואפילו נפסלו כל הדי' ציצית ע"י פסיקת החומין שלא נשתייר בהם כדי עניבה אעפ"כ אותן החומין שנשתיירו שלמים שלא נפסקו עדיין הם חשובים בעיניו ורעתו להוסיף עליהם עוד חומין אחרים ולכן אע"פ שמחוברים למלית אינן במלית לגבי המלית והרי הם כמשאוי כיון שעכשויו הם פסולים אינן לא מנוי המלית ולא מתשמישי המלית שהרי אין למלית צורך בהם כלל.

אבל אם נפסקו כל החומין שבכל הדי' ציצית ולא נשאר בהם אפילו חוט אחד ארך שיהיה שלם וקצת מהם נפסקו ולא נשתיירו בהם כדי עניבה בענין שכל הציצית הם פסולים ואין להם תקנה אלא הוא צריך לעשות ציצית אחרים תחתיהם לפיכך אין אלו חומין

לא שו"ע שם.

לב כ"א ס"ק ז.

לד שו"ע שם.

לה ח"א שם. ועי' חקרי הלכות שם יו, א ואילף.

לו מנעם דלעיל סי' י ספ"ג לקמן סי' יג ס"א.

לז שו"ע סי' יא סעיף ג. וכו"ה בסדר ד"ה אם נפסק.

לא ראה מי"מ וציונים.

לח עניקו יוסף הלכות ציצית (הובא בב"י סי' יא). עולת

תמיד סי' יא ס"ק ג. וראה לעיל סי' יא סעיף ב.

לט ר"ן סוף פ"ק רביעה (ד"ה מראויותיא) (הובא בב"י סי'

יא. שו"ע שם.

מ ח"א שם ס"ק ד.

מא רמב"ם הלכות ציצית פ"א ה"י. ובספרו שם לא חילק

בוה בין נפסקו לתפוקו משורתו.

סימני יג

א מור ושו"ע ולבוש סעיף א.

ב רמב"ם הלכות שבת פ"ח סי' ס"ק א. וראה גם

לקמן סי' שא ספ"ה.

ג ט"ז שם.